

Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Erzincan University Journal of Social Sciences Institute

16/2 - Aralık 2023 - E-ISSN-2148-9289

TÜRK KÜLTÜR MİLLİYETÇİLİĞİNDE MİLLÎ DİLİN ÖNEMİ: NECMETTİN HACİEMİNOĞLU VE DİL MESELESİ

The Importance of National Language in Turkish Cultural Nationalism: Necmettin Hacıeminoğlu and the Language Issue

ZÜHRE AYVAZ

Arş. Gör. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü

Research Assistant Dr., Erzincan Binali Yıldırım University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Department of Political Science and Public Administration

zuhretoglu@hotmail.com

Orcid: 0000-0001-6310-1616

MEHMET AKİF AYVAZ

Öğr. Gör. Dr., Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi

Lecturer Dr., Erzincan Binali Yıldırım University, Turkish Teaching Application and Research Center

mayvaz@erzincan.edu.tr

Orcid: 0000-0002-7948-7100

Atf/©: Ayvaz, Zühre; Ayvaz, Mehmet Akif (2023). Türk Kültür Milliyetçiliğinde Millî Dilin Önemi: Necmettin Hacıeminoğlu ve Dil Meselesi, *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 16, Sayı 2, ss. 110-126

Citation/©: Ayvaz, Zühre; Ayvaz, Mehmet Akif (2023). The Importance of National Language in Turkish Cultural Nationalism: Necmettin Hacıeminoğlu and the Language Issue, *Erzincan University Journal of Social Sciences Institute*, Year 16, Issue 2, pp. 110-126

Makale Bilgisi / Article Information:

Makale Türü-Article Types : *Araştırma/Research*
Geliş Tarihi-Received Date : *26.11.2023*
Kabul Tarihi-Accepted Date : *23.12.2023*
Sayfa Numarası-Page Numbers: *110-126*
Doi : *10.46790/erzisosbil.1396288*

Yazar(lar), herhangi bir çıkar çatışması beyan etmemiştir.

Turnitin/Ithenticate/Intihal ile İntihal Kontrolünden Geçmiştir

Screened for Plagiarism by Turnitin/Ithenticate/Intihal

Licensed by CC-BY-NC ile lisanslıdır

TÜRK KÜLTÜR MİLLİYETÇİLİĞİNDE MİLLÎ DİLİN ÖNEMİ: NECMETTİN HACİEMİNOĞLU VE DİL MESELESİ

The Importance of National Language in Turkish Cultural Nationalism: Necmettin Hacıeminoglu and the Language Issue

ZÜHRE AYVAZ - MEHMET AKİF AYVAZ

Öz:

Kökenleri Erken Cumhuriyet dönemine uzanan Türk kültür milliyetçiliği, 1960'lı yıllardan sonra yeniden yükselişe geçmiştir. Türk milliyetçiliğinde etnisist yapıdan uzaklaşmış; kültürel Türkçülük esaslı milli kimlik öne çıkmıştır. Türkiye'de siyasi anlamda Ülkücü Hareket'te karşılık bulan Türk kültür milliyetçiliği, başlıca kültür, dil ve tarih temelleri üzerine kurulu bir milliyetçilik anlayışına sahiptir. Özellikle millî dil unsuru, milletin varlık şartlarından biri kabul edilmektedir. Çalışmada Türk kültür milliyetçiliğinin millî dil konusuna verdiği önem Ülkücü Hareket'in fikir yapısının şekillenmesinde etkili olan ve ideologlarından biri kabul edilen Necmettin Hacıeminoğlu'nun görüşleri etrafında ele alınmıştır. Dil bilimci Hacıeminoğlu'nun 1960-1980 arası millî dile dair yazıları içerik analizi yöntemi ile bütünlüklü bir perspektifle incelenmiştir. Çalışma ile Hacıeminoğlu'nun Türk kültür milliyetçiliğindeki yeri ve katkısını ortaya koymak amaçlanmıştır. Bu sayede Türk kültür milliyetçiliği ve dil bilim literatürlerine katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Kültür Milliyetçiliği, Necmettin Hacıeminoğlu, Türk Dili.

Abstract:

Turkish cultural nationalism, whose origins date back to the Early Republican period, has been on the rise again after the 1960s. Turkish nationalism moved away from an ethnicist structure; a national identity based on cultural Turkism came to the fore. Turkish cultural nationalism, which finds its political counterpart in the Idealist Movement in Turkey, has an understanding of nationalism based primarily on culture, language and history. In particular, the national language element is considered one of the conditions of the nation's existence. In this study, the importance given by Turkish cultural nationalism to the issue of national language is discussed around the views of Necmettin Hacıeminoglu, who was influential in shaping the ideological structure of the Idealist Movement and is considered one of its ideologists. Linguist Hacıeminoglu's writings on national language between 1960-1980 were analyzed in a holistic perspective with the content analysis method. The study aims to reveal Hacıeminoğlu's place and contribution to Turkish cultural nationalism. In this way, it is thought to contribute to the Turkish cultural nationalism and linguistics literatures.

Keywords: Turkish Cultural Nationalism, Necmettin Hacıeminoglu, Turkish Language.

1.GİRİŞ

Göktürkler döneminde bir duygu, his olarak varlığı kabul edilen Türk milliyetçiliği düşüncesinin bir fikir sistemi etrafında ortaya çıkışı 19. yüzyılda gerçekleşebilmiştir. Literatürde Türk milliyetçiliğinin Ziya Gökalp öncülüğünde II. Meşrutiyet döneminde bir fikir sistemi hâlini aldığı kabulü yer almaktadır (Erdem, 1975: 38-39). Bu dönemden itibaren aydınlar ve bazı grupların farklı yorumları Türk milliyetçiliği düşüncesinin farklı formlarını da beraberinde getirmiştir. Bunlardan birisi de 1950'li yılların başında siyasi milliyetçilikten kültür milliyetçiliğine yaşanan dönüşümdür.

Kültür milliyetçiliğine dönüşümde Türklük düşüncesi, “dar ve katı etnik-dil” anlayışından uzaklaşarak, kültürel bir kimlik aracı olarak ele alınmıştır. Milliyetçilik, ortak dil, tarih ve kültür unsurları üzerinde şekillenmiştir (Karpat, 2015: 197). Bu unsurlar, “millî” vasıfla ele alınarak Türk milletinin bütünlüğü ve bekası için temel yapı taşları kabul edilmiştir. Türk kültür milliyetçiliği olarak gelişim gösteren bu dönüşüm, 1960'lı yıllarda Türk milliyetçiliğinin siyasi alanda görünüm kazandığı Milliyetçi Hareket Partisi'nin (MHP) milliyetçilik anlayışı olmuştur. MHP'nin millî demokrasi, İslami ahlak, millî iktisat gibi değerlerden bir diğeri millî kültürdür (Aldemir, 2012: 168-170). Kültür milliyetçiliği, Ülkücü ideolojinin şekillenmesinde etkili olan Alparslan Türkeş, Dündar Taşer, Necmettin Hacıeminoğlu, Galip Erdem gibi öncü temsilciler tarafından benimsenmiştir. 12 Eylül döneminden sonra ise kültür milliyetçiliğinin özellikle millî kültür unsuru, muhafazakâr Türk milliyetçiliğinin temsil yeri olan Aydınlar Ocağında¹ öne çıkmaktadır. Kültür milliyetçiliği genel olarak etnik milliyetçiliğin alt unsurlarından biri olarak ele alınırken, Türk milliyetçiliği literatüründe muhafazakâr milliyetçilik başlıklarında ele alınmaktadır. Bu nedenle literatürde Türk kültür milliyetçiliğine dair çalışmaların az olduğu görülmektedir. Türk milliyetçiliği düşüncesinin siyasallaşmasında öne çıkan milliyetçilik anlayışının ayrıca değerlendirilmesi gereken bir konu olduğu düşünülmektedir.

Çalışmada Türk kültür milliyetçiliğinin temellerinden “millî dil” unsurunun önemini, MHP'nin ideologlarından kabul edilen Prof. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu'nun görüşleri etrafında ortaya koymak amaçlanmaktadır. Hacıeminoğlu (1932-1996), 1970'li yıllar itibarıyla Türk milliyetçiliğinin fikrî gelişimine katkıda bulunmuş önemli isimlerden birisidir. Türk milleti ve devletin bekası için tehlike oluşturacak sorunları tespit ederek çözümler üretmiştir (Ceritoğlu, 2013: 70). Dil bilimci olan Hacıeminoğlu, özellikle millî dile dair sorunlara değinmiş, bu sorunların kaynağını siyasilere, aydınlara ve eğitim kurumlarına dayandırmıştır. Çözümünün ise Türk milliyetçisi ülkücü gençler, aydınlar ve milliyetçi bir eğitim sistemi ile gerçekleşebileceğini belirtmiştir (Hacıeminoğlu, 1975: 19-20). Ülkücülüğü “öze dönüş, kendine dönüş” şeklinde tanımlayan Hacıeminoğlu, Türk milliyetçiliği düşüncesinde “millî olan”ın gerekliliğini vurgulamıştır (Hacıeminoğlu, 1976: 24). Millet olmanın ilk şartı olarak da ortak bir millî dilin varlığını esas almıştır (Hacıeminoğlu, 1972: 15).

Belirtilen bilgiler doğrultusunda çalışmada Hacıeminoğlu'nun millî dil konusuna dair görüşleri, Türk kültür milliyetçiliğinin fikir sistemi temelinde değerlendirilmiştir. Çalışma, Türk kültür milliyetçiliğinin gelişim seyri gözetilerek Hacıeminoğlu'nun 1960-1980 yılları ile sınırlı tutulmuştur. Bu kapsamda Hacıeminoğlu'nun Töre, Devlet ve Millî Işık gibi milliyetçi yayın organlarında yayımlanan bu yıllar arasındaki milliyetçilik ve millî dile dair yazıları içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışmada ilk olarak Türk kültür milliyetçiliği, özellikleri ve millî dilin önemi izah edilmeye çalışılmıştır. Sonrasında Hacıeminoğlu'nun, yazılarından hareketle, milliyetçilik ve millî dile dair görüşleri ortaya konmuştur. Sonuç kısmında ise çalışma konusu değerlendirmelerine yer verilmiştir.

---

¹ Aydınlar Ocağı, ilk olarak 1962 yılında Necip Fazıl Kısakürek'in isim babalığını yaptığı “Aydınlar Kulübü” ismiyle Dr. Süleyman Yalçın, Dr. Asim Başer, Faruk Kadri Timurtaş, Dr. Ayhan Songar ve İsmail Dayı tarafından kurulmuştur. Amacı, “Millî kültür ve şuuru geliştirmek suretiyle, Türk milliyetçiliği düşüncesini yaymak, millî bünyemizi sarsan fikir buhranı ve mefhumlar anarşisi ile mücadele ederek millî varlığımızı meydana getiren unsurları yaşatıp kuvvetlendirmektir.” şeklinde belirtilmiştir. Siyaset üstü bir yapıya sahip olan Ocak, Batı hayranı aydınları millî olmamakla suçlamıştır (Taşkın, 2007: 245-247).

2. TÜRK KÜLTÜR MİLLİYETÇİLİĞİ

Kültür milliyetçiliğinde kültür, bir millî kimlik aracı olarak görülmektedir (Heywood, 2006: 152). Öncelikle kültür esaslı bir millî kimlik, toplumsal uyum ve ahlaki amaç kültür milliyetçiliğinin temel konuları arasındadır (Hutchinson, 1999: 393). Bir milletin kendine ait kökenleri, tarihi, kültürü, vatani ve sosyal ve politik yapıyı bu kimlik vurgusu ile birlikte yeniden canlandırmak amaçlanmaktadır (Nielsen, 1996: 46). 19. yüzyılın başlarında Avrupa’da büyük bir hızla yayılmaya başlayan kültür milliyetçiliğinin en etkili öncüsü Johann Gottfried von Herder (1744-1803) kabul edilmektedir (Nielsen, 1996: 31). Herder, özellikle dil gibi kültür değerlerini vurgulayarak millî ruhu “volkgeist” ile özdeşleştirmiş ve Alman kültürünü Fransız İhtilali karşısında yüceltmıştır (Özkırımlı, 2009: 38).

Kültür milliyetçiliğini, bir milletin ortak karakterini ve kültürünü referans alan, kültürel değerlerini canlı tutmayı ve yüceltmeyi amaçlayan bir milliyetçilik türü olarak tanımlamak mümkündür (Hayes, 2011: 16). Bu kapsamda Türk kültür milliyetçiliğinin de genel olarak Türk kültürünü referans alan; Türk milleti varlığını, millî kültür değerlerinin canlı tutulması ile sağlanabileceği düşüncesi üzerine kurulu bir milliyetçilik anlayışı içerdiğini söylemek mümkündür. Buna göre Türk milliyetçiliği, başlıca tarih, dil ve kültür anlayışı üzerine kuruludur (Erdem, 1975: 38). Amaç ise, Türk millî kültürünün varlığını yüceltmek, tarihte köklü bağlarını bularak bütünlüğünü korumak, kültür anarşisine karşı savunmaktır (Karaca, 1969: 5).

Türk kültür milliyetçiliğinin kökenleri, Erken Cumhuriyet dönemine uzanmaktadır. Bu dönemde milleti, ırk temelinden uzak kültürel bir kavram olarak ele alan Türkçüler, kültür, tarih ve gelenek kavramlarını öne çıkaran, esnek ve kapsayıcı bir anlayış benimsemişlerdir (Ertekin, 2017: 350-351). İlk temsilcisi olarak Ziya Gökalp’ı göstermek mümkündür. Türkçülüğün etnisite etrafında anlamlandırılmasıyla, Türk kültür milliyetçiliği 1950’li yıllarda ırkçılığa tepki olarak gelişim göstermiştir. 1960’lı yıllarda “üçüncü yol: kültür milliyetçiliği” şeklinde Ülkücülüğün milliyetçilik anlayışı olarak benimsenmiştir (Aldemir, 2012: 168). Türk kültür milliyetçiliği, Gökalp’a benzer çizgide Mümtaz Turhan, Galip Erdem, Necmettin Hacıeminoğlu ve Erol Güngör gibi isimlerce 1980’lere değin devam ettirilmiştir.

Kültür milliyetçiliğinde millet, “eşsiz ve yüce bir varlık” olarak görülmektedir. Milletın sahip olduğu şanlı tarihi ve doğallığı kültür milliyetçiliğinin özünü oluşturmaktadır (Heywood, 2013: 212). Bu nedenle tarih ve tarihî bellek önemli unsurlar arasında yer almaktadır. “Altın çağ” olarak nitelendirilen görkemli bir tarih, uzak geçmişte daha üstün bir yaşam biçimini ifade etmektedir. Altın çağa dönebilmek ya da yeniden canlandırabilmek aynı zamanda etnik kökenleri de anlama imkânı tanımaktadır. Böylelikle etnik geçmişe geri dönme süreci kolaylaşmaktadır (Smith, 1998: 178-179). Milliyetçilik ise ortak kapsayıcı bir kültür açısından tanımlanmaktadır (Heywood, 2013: 213).

Türk kültür milliyetçiliğinde kültür, “bir milleti meydana getiren en büyük unsur, en esaslı bağ” olarak kabul edilmektedir. Kültürde birlik sağlayamayan bir toplumun millet olma vasfı tam değildir (Erdem, 1962: 19). Kültürde istiklâlini koruyamayan bir millet, vatanını, bayrağını kaybetmeye mahkûmdur (Veziroğlu, 1963: 13). Millî kültür ise millet denilen canlı organizmanın ruhu, beyin hücresidir. Millet bir bina farz edildiğinde millî kültür, o binayı meydana getiren tuğlaları birbirine bağlayan harç görevi görmektedir. Yani milleti oluşturan bireyler arasındaki manevi bağlılıktır; inançlar ve davranışlar bütünüdür (Karaca, 1969: 5). Bu nedenle millî bir karaktere sahiptir ve doğrudan doğruya o milletin öz malıdır (Bilgiç, 1979: 300). Millî kültürde bir milletin öz benliği saklıdır (Veziroğlu, 1963: 13).

Kültürden sonra en önemli unsur millî dildir. Millet olabilmenin ilk şartı, millet fertlerinin anlaşabilmeleridir. Bunun için de milletin ortak millî bir dile sahip olması gerekir (Ateş, 1979: 3). Dil, farklı tarih, coğrafya, kültür şartlarına bağlı olarak uzun yıllar içerisinde oluşmuş; doğal, sosyal ve canlı bir varlıktır. Kendi kanunları çerçevesinde gelişir (Kutlu, 1970: 20). Dilin, iletişim aracı olmasının yanında bireyler üzerinde bağlayıcı bir etkisi vardır. Bu, insanların keyfine göre ortaya çıkan bir bağ değildir (Şehsuvaroğlu, 1976: 8). Bu bakımdan dilin kültür için önemi büyüktür. Dil, Türk kültür milliyetçilerine göre milletin iskeleti vazifesini görür. Nesilleri birbirine zincirlerin halkaları gibi

bağlamakta, bu halkalardan biri koptuğunda o milletin kültür bağları da kopmaktadır (Ateş, 1979: 3). Dil ile onu konuşan millet aynı isimle isimlendirilmektedir. Türk kültür milliyetçileri, tarihten silinmiş bir milletin dil varlığından söz edilebilirken, dilini yitirmiş bir millet yaşayamayacağı belirtmişlerdir. Onlara göre dili bozulan, dili ortadan kalkan milletler yok olurlar. Bir milletin manevi birliğini sağlayan bağların en kuvvetlisi müşterek bir anadildir (Şehsuvaroğlu, 1976: 8).

Türk Kültür milliyetçiliğinde öne çıkan bir diğer unsur tarihtir. “Tarihsiz bir millî kültür, kültürü olmayan bir millî tarih söz konusu olamaz.” (Bilgiç, 1984: 12) anlayışı esas alınmıştır. Türk tarihi, Türk’ün gözüyle yorumlanmalı, bir bütün olarak değerlendirilmelidir (Erdem, 1975: 39). Kaynağını Türk milletinin mazisinden almayan, onun hayat suyundan beslenmeyen bir kültür yapısı, Türk milletinin kültürü olamaz (Özer, 1978: 10). Türklüğün tarih sahnesine çıktığı andan itibaren varlık seyri değişik coğrafi çevrelerde cereyan etse de birbirini takip eden Türk devletlerinin toplumsal, idari, siyasi, askerî ve kültürel hayatlarında bariz kopukluklar yaşanmamıştır (Bilgiç, 1984: 13). Türk tarihi zaferlerle dolu görkemli ve zengin bir yapıya sahiptir (Erdem, 1984: 119). Millî kültür, Türk tarihinin tozlu sayfalarında ve Türk halklarının örf ve adetlerinde bütün zenginliği ile yaşamakta olup aydınların gayreti ile ortaya çıkarılmalıdır (Kuran, 1970: 9). Tarihle birlikte din unsuru da önemli bir yere sahiptir. Millî kültürün, Türk gelenek ve törelerinin ayrılmaz birer unsuru; bir milletin vazgeçilmez fikrî ve ruhi gıdası olarak görülmektedir (Bilgiç, 1984: 12). Türk milletinin İslamiyet’i benimsemesiyle İslam inancı Türk kültürünün ve milliyetçiliğinin temel taşı olmuştur (Aldemir, 2012: 37).

Türk kültür milliyetçiliğinde öne çıkan son önemli unsur, *kültür emperyalizmi*² karşıtlığıdır. Buna göre dünya tarihi, bir bakıma kültürlerin mücadelesi tarihidir. Kültür bakımından yükselmiş olan milletler, kendilerinden geri kalmış diğer milletlere her çağda hâkim olmanın bir yolunu bulmuşlardır (Başgil, 1967: 34). Kültür emperyalizmi, “asırlar boyu uzun bir tarih zarfında geliştirilen millî şahsiyeti meydana getiren manevi, mukaddes unsurların birer birer harcanıp tüketilerek başka kültür şahsiyetlerinin işgal ve istilasına terk edilmesi” demektir (Karacan, 1971: 11). Türk kültür milliyetçilerine göre kültür emperyalizmine karşı en etkili silah ise millî kültürdür (Bozkurt, 1974: 6). Millî kültürün yayılması ve yükselmesi milleti yükselttiği gibi etrafında rastladığı kültürü zayıf milletleri de kendi kuvvetli kültürü etkisine almaktadır (Buharalı, 1941: 6). Bu nedenle Türk kültür milliyetçileri için millî kültür meselesi hayati dava olarak kabul edilmiştir (Veziroğlu, 1963: 13).

Verilen bilgiler doğrultusunda Türk kültür milliyetçiliğini, kuramsal açıdan etno-sembolist yaklaşım içerisinde değerlendirmek mümkündür. Etno-sembolist yaklaşıma göre milliyetçilik, 18. yüzyılda bir ideoloji olarak ortaya çıkmış ve görece moderndir. Ancak milletlerin ortaya çıkışını, etnik geçmişlerinden bağımsız olarak kapitalizm ve endüstrileşme gibi modernist süreçlerle açıklamak yetersizdir (Özkırımı, 2009: 210). Bugünün milletleri, modern öncesi etnik toplulukların devamıdır ve etnik kültürlerin gölgesi altında şekillenir. Görkemli ve şanlı bir etnik köken, özellikle kriz dönemlerinde “altın çağ” olarak yeniden keşfedilir ve modern siyasi amaçlar için yeniden yorumlanır (Smith, 2017: 37). Dolayısıyla kapitalizm ve endüstrileşme gibi modernist süreçler etnik bağlılığı yok saydığı için milletlerin gelişim süreci ve milliyetçilik “la longuedurée” (uzun erimli tarihsel) zaman dilimi ile çözümlenmesi gerekmektedir (Smith, 2017: 118). Türk kültür milliyetçileri de Türk milliyetçiliğinin bir fikir sistemi hâline gelmesini II. Meşrutiyet döneminde gerçekleştirdiğini ancak Türk milletinin varlığının ve Türk milliyetçiliği duygusunun Göktürkler döneminde başladığını belirtmektedirler (Erdem, 2008: 125). “Kökü mazide olan ati inancı”nı esas almışlardır (Aldemir, 2012: 35). Yine Türk kültür

---

² Türkiye’de ilk kez 1950’de Osman Yüksel Serdengeçti tarafından, “manevi sömürgecilik” anlamında kullanıldığı bilinen kültür emperyalizmi kavramı (Serdengeçti, 1950: 4), 1960’lı yıllarda yaygın bir kullanım kazanmıştır. 1970’lerde ise Aydınlar Ocağı’nın değindiği Türkiye’nin temel meselelerinden birisi olmuştur (Aydınlar Ocağı, 1973: 177). 1945’ten sonra üçüncü dünya ülkelerinin bağımsızlık mücadeleleri ile yeniden alevlenen bağımsızlık-emperyalizm karşıtlığı rüzgârı içerisinde, Türkiye’de sağ veya sol eğilimli zümreler, kendi dillerini kurmak için daha “yerli” denebilecek kavramsal denemelere girişmişlerdir. Kültür emperyalizmi de bunlardan birisidir (Çelik, 2021: 631).

milliyetçileri, Türk tarihini bir bütünlük içerisinde oldukça zengin ve görkemli bir destan olarak ele almaktadırlar. Özellikle Ortaçağ'ı, "altın çağ" olarak nitelendirmektedirler. Çünkü Türk tarihinin en büyük devletleri; Göktürkler, Karahanlılar, Selçuklular, Cengizliler, Timurlular, Osmanlı İmparatorluğu, Ortaçağ'da kurulmuştur (Erdem, 1975: 39).

2.1. Türk Kültür Milliyetçiliğinde Millî Dil Meselesi

Türk kültür milliyetçilerine göre Türk milletinin yegâne varlık kaynağı olan millî kültür, kültür emperyalizmi ile karşı karşıyadır; bir kültür savaşı içerisinde (Erdem, 1969: 5). Eski savaşlar yerini kültür ve dil savaşına bırakmıştır. Kültür savaşının en önemli araçları da radyo, televizyon, dergiler, gazeteler ve kitaplar hâlinde çıkan eserlerdir (Ateş, 1979: 3). Bu araçlar, Türk tarihini, eski Türk kültürünü tanıtmamak ve unutturmak için kullanılmaktadır. Örneğin Kutadgu Bilig, Divan-ı Lügati't Türk, Naima Tarihi gibi eserlerin 1960'ların sonlarında Türkiye'de hemen hiçbir kitapçıda bulunmaması kültür savaşının politikalarından birisidir (Özbek, 1969: 7). Bunun dışında Türk kültür milliyetçilerinin kültür savaşı konusunda üzerinde en fazla durdukları konu, millî dil meselesi olarak ele aldıkları dilde sadeleşme; "uydurmacılık" olmuştur. Eğer dil meselesi çözülmezse millî kültürün de buhrandan kurtulmasına ve gelişmesine imkân yoktur (Turan, 1969: 15).

Türk kültür milliyetçileri, Türk dilini tarihin en eski ve en zengin dillerinden biri ve en büyük olanı olarak görmüşlerdir. Çünkü millet diliyle düşünür, dili olmayan bir topluluğun düşüncesi, fikri, felsefesi de yoktur. Türk kültür milliyetçiliğinin önemli temsilcilerinden Galip Erdem, kültür savaşında dilin önemini, Fichte'nin görüşleri üzerinden ele almıştır. Fichte'ye göre milletler arasında iki türlü savaş vardır: Cephedeki savaş ve cephe gerisindeki savaş. Cephe gerisindeki savaş en önemlisidir ve milletlerin kültürleri arasında yaşanmaktadır. Cephedeki savaşı kaybeden milletlerin her zaman kurtuluş umutları vardır. Ancak kültür savaşını kaybeden bir milletin kurtuluş umudu tamamen bitmiştir. Bu nedenle Fichte, iyi derece Fransızca bildiği hâlde hiçbir zaman Fransızca konuşmamıştır (Erdem, 1969a: 5). Bu bakımdan bir milletin dili ne kadar geniş, zengin ve gelişmiş olursa o milletin fikriyatı, dünya görüşü ve hatta milliyeti de o derece zengin olur (Şehsuvaroğlu, 1976: 8). Dil, canlı bir varlık kabul edildiği için doğası gereği sabit kalmaz. Kültürlerarası etkileşim kaçınılmaz olduğu için zaman içerisinde değişimler yaşayacaktır. Ancak bu değişimler, kendi kural ve gereklerine göre doğal bir süreçte gerçekleşmelidir (Timurtaş, 1967: 14). Farklı dillerden giren kelimeler, millet tarafından benimsenmesi durumunda, artık o millete ait dilin malı sayılmaktadır. Öz dile dönüş gereği millete mal olmuş bu kelimeler, eğer ana dilde karşılıkları yoksa dilden atılamaz (Kutlu, 1970: 21). Bu durum Türk dili için büyük ölçüde geçerlidir. Türk milleti, Göktürkler döneminden itibaren farklı coğrafyalara dağılmıştır. Farklı medeniyetler ile etkileşim hâlinde olmuştur. Böylelikle Türk dili gelişmiş, önemli değişimler yaşamıştır (Turan, 1969: 14). Türk dilinde tarih sıralanışına göre Göktürk, Uygur, Arap yazısından sonra Latin alfabesi kullanılmaktadır (Ateş, 1979: 3). Yine başlıca Yakut, Çuvaş lehçesi; Şimalî Altay Türk; Kazak, Kırgız; Başkırd, Özbek, Volga, Kırım, Karaçay, Gagauz, Karakalpak, Türkmen, Kazan İrtiş; Şimalî Kafkasya, Azerbaycan; Garbi Türkistan, Hâmi Türk, Şarkî Türkistan gibi şivelere ayrılmıştır. Diğer dillerden de birçok kelimeler almıştır. Buna rağmen Türk dili benliğinden bir şey kaybetmemiş, aksine zenginleşmiştir (Şehsuvaroğlu, 1976: 8).

Türk kültür milliyetçilerine göre Türk dilinin ilk kez bozulması İslamiyet'in kabulü ile başlamıştır (Erdem, 1975: 41). İslamiyet'in kabulü ile Türk anane ve töreleri canlılığını korumuşsa da Türk yazı dili, uzun yılların neticesinde birçok değişikliğe uğramıştır. Fakat Türk dili, Türk milletinin zihninden, sözlerinden ve değerinden bir şey kaybetmemiştir. Arapça, Farsça ve Türkçe karışımından meydana getirilen Osmanlıca; monoton, oldukça ağdalı olduğundan okuryazar olmayanlar ile okuryazarlar arasında bir dengesizlik meydana getirmiştir (Ateş, 1979: 3). Bu durum milliyetçiliğin istediği homojen kültür yapısı için de engel teşkil etmektedir (Mardin, 2004: 55). Yine Arapça ve Farsçadan alınan kelimeler ve bazı aydınların daha iyi bir Müslüman olunacağı inancıyla bu kelimelerin kullanımlarına ağırlık vermesinden dolayı Türk dili bozulmuş, kaynağından uzaklaşmıştır (Erdem, 1975: 41).

Tanzimat dönemi, Türk dilinin gelişimi açısından yeni bir devrin başlangıcı olmuştur. Batı hayranlığı ile gerçekleştirilen yenilikler, Türk dilinin Batı'nın kültür emperyalizminin tesir alanına girmesini kolaylaştırmıştır (Bilge, 1974: 12). Bu dönemden sonra başlatılan dilde sadeleşme hareketi ile yazı ve

edebiyat dili verimli olarak gelişmiş, özellikle Meşrutiyet'ten sonra ileri bir kültür dili vasfı kazanılmıştır (Turan, 1969: 15). “Genç Kalemler” kadrosuyla “Yeni Lisan Hareketi”nde sadeleşme amacına ulaşılmıştır. Millî Edebiyat Dönemi, “modern Türkçenin en mükemmel şeklinin tam bir aynası” olmuştur (Kutlu, 1970: 21). Cumhuriyet'in kuruluşundan sonra yazı dilinde yaşanan olumlu gelişmelere rağmen, medeni milletlerin yaptığı gibi ilmin desteğinde bir müdahaleye ihtiyaç duyulmuştur. Çünkü Cumhuriyet'in birçok ilmi kavram ve terimleri Türkçeye mal olmamış Arapça kelimelerle ifade edilmektedir (Turan, 1969: 15). Dil meselesi olarak adlandırılan bu durumu düzeltmek için dil inkılabı gerçekleştirilmiştir. Bu inkılap, yabancı dillerdeki bilimsel terimlerin Türkçeleştirilmesi ve milletçe benimsenmeyen yabancı kelimelere Türkçe karşılıklar bulmayı amaçlamaktadır (Timurtaş, 1967: 14).

Türk kültür milliyetçilerine göre Türk dili, Osmanlıca ya da öz Türkçe değil; Türkçedir. Ancak dilde sadeleşme hareketi, uydurmacılık hâlini almıştır. Türk milletinin kültürüne yerleşmiş, artık Türk diline ait olan kelimelere karşı bir mücadele şeklinde alaycı bir tutumla cereyan etmiştir. Türkçeye mal olmuş bir kelime çıkarılırken, o kelimeden türetilen kelimeler ve kavramlar da yok edilmiştir. Yine çıkarılan kelimelerin millî kültür içindeki anlam ve değeri göz ardı edilmiştir. Böylelikle hiçbir milletin tarihinde örneği bulunmayan bir dil faciası meydana gelmiştir. “Türk dilinin kısırlaştırılması” olarak gelişen bu süreçte sadece yabancı kelimeler değil öz Türkçe kelimeler de yok edilmiştir. “Savaş, harp, mücadele” anlamlarına gelen “cidal, mücadele, cihad, mücadele, harp ve muharebe” kelimeleri bu durumun bir örneği olarak sunulabilir. İlkel bir insan için bu kelimeler aynı anlama gelmektedir. Dolayısıyla bunların çıkarılmasını bir yıkım olarak görmez. Ama “değişim, değişme” anlamlarına gelen “tadil, tebdil, tağyir, tahvil, kalb, tebeddül, tebadüş, tağayyur, tahavvül, istihale, inkılap” kelimeleri, kültür sahibi bir insan için aynı anlama gelmemektedir. Bu kelimelerin çıkarılıp yerine değişim kelimesini getirmek eksik olacaktır (Turan, 1969: 15-16). Bir başka uydurmacılık, kelimelere getirilen eklere dairdir. Bütün dillerde fiil ekleri ve isim ekleri şeklinde bir ayırım vardır. Fiil ekleri, isimlere ya da tam tersi isim ekleri, fiillere getirilemez. Uydurmacılar keyfi bir kullanımla eklerin fonksiyonlarını dikkate almamakla birlikte uydurma ekler de çıkarmışlardır (Timurtaş, 1967: 14). Örneğin “-sal, -sel” eklerinin kullanımı Türk dilinde bir uydurmacılıktır. Bazı kişiler öz Türkçe konuştuklarını göstermek için, Arapça asıllıdır diyerek “-i” aidiyetini çıkarıp, “tarihî” dememekte, Latince “-sel” ekini kullanarak, “tarihsel” demeyi tercih etmektedirler. Ancak “tarih” kelimesi zaten Arapçadır (Bakiler, 1998: 69). Uydurma kelimeler böyle bir tutum ve bilgisizlikten doğmaktadır (Timurtaş, 1967: 14). Dil Kurumu da bu anlayışla “Türkçeyi kısır, fakir ve geri bir dil” hâline getirmek isteyen uydurmacıların yuvası olmuştur (Turan, 1969: 16).

Türk kültür milliyetçilerine göre Türkiye’de millî kültür varlığına dair sorunların başında millî dil gelmektedir. Uydurmacılık, bir parazit gibi dile zarar vermekte bu nedenle bir an önce arındırılması gerekmektedir. Dil, milletin birbiri ile anlaşmasını sağlayan bir vasıttır. Kendi kanun ve kaideleri içinde gelişen canlı bir varlıktır. Öyleyse milletin anlamayacağı bir yazı dili oluşturmanın hiçbir anlamı ve faydası yoktur (Timurtaş, 1967: 14). Uydurmacılıkla, keyfi bir kullanımla “ilim ve idrake saygı göstermeyen bir zorlama gayretiyle Türk dili bozulmuş, kısırlaşma ve ilkelleşme yoluna saptırılmış” durumdadır (Turan, 1969: 16). Bu yüzden Türkiye’nin kültürel yönden gelişmesi beklenemez. Türk dili bu parazitlerden kurtulduktan sonra da ilk iş “dilin tarihini, bünyesini kök ve eklerin etimolojik menşelerini, semantik ve morfolojik tekâmülünü tetkik ederek, kendi kaide kaynaklarına göre yaratılacak bir terim sistemiyle eski ağır Arapça veya uydurmaca kelimelerden kurtulmak” olmalıdır (Turan, 1969: 16). Milletlin dili ve aklı, lisanıdır (Şehsuvaroğlu, 1976: 8).

Millî dile verilen önemin bir diğer nedeni Türk kültür milliyetçiliğinin, dil anlayışında milliyetçilik anlayışını benimsemesidir. Kastedilen şey, Türk dünyasının dil birliğini korumaktır. Alman milletine mensup birisi, İsveç dilini öğrenmeden Cermen dilini anlayamazken, Türk milleti için durum farklıdır. Türk beşerî zümresine mensup kavimler, tarih ve coğrafya açısından yüzyıllardır ayrı olsalar da bugüne kadar aynı ana dili konuşmaktadırlar. Bir Türk, İstanbul’dan Çin’e kadar tercümana gerek duymadan Türkçe konuşarak seyahat edebilir. Çünkü bu sahalarda yaşayan kavimler, Türk dilinin farklı lehçelerini konuşmaktadırlar (Arsal, 1979: 35-38). Yani Türk dünyasında dil birliği mevcuttur. Ancak uydurmacılık, bu bütünlük için büyük bir tehlike arz etmektedir. Nesiller arası bağlar arasında kopmalara yol açtığı gibi Türk kültürü varlığına da zarar vermektedir (Erdem, 1975: 40).

3. NECMETTİN HACIEMİNOĞLU VE DİL MESELESİ

Necmettin Hacıeminoğlu, aslen Darendeli olup, 1932 yılında Maraş'ta dünyaya gelmiştir. 1959 yılında İstanbul Üniversitesi Türk Dili Edebiyatı Bölümünden mezun olmuş, 1960 yılında yine aynı üniversitede Türk Dili asistanı olarak göreve başlamıştır. *Kutb'un Hüsrev ü Şirin'i ve Dil Hususiyetleri* (1963) adlı teziyle Doktor; *Türk Dilinde Edatlar* (1970) adlı teziyle Doçent; *Yapı Bakımından Türk Dilinde Füller* (1982) adlı takdim teziyle Profesör unvanlarını almıştır (Özkan, 1996: 502). 1983 yılında İstanbul Üniversitesi'nden ayrılmış, hocası Tahsin Banguoğlu'nun tavsiyesi üzerine 1985 yılında Edirne'ye gelerek Trakya Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü kurmuştur. 1994 yılında yeniden İstanbul Üniversitesi'ne dönmüş ancak sağlık problemleri nedeniyle 1996 yılında emekli olmuştur. 26 Haziran 1996 tarihinde vefat etmiştir (Sel, 2016: 28). Hacıeminoğlu'nun, *Fuzulî* (1972), *Karahanlı Türkçesi* (1996), *Harezmi Türkçesi ve Grameri* (1996) gibi ilmî eserlerin yanında *Dokuz Işık'da Eğitim Sistemi* (1971), *Milliyetçi Eğitim Sistemi* (1972), *Türkçenin Karanlık Günleri* (1972), *Milliyetçilik, Ülkücülük, Aydınlar* (1975), ve *Türkiye'nin Çıkmazları* (1975) gibi Türk milliyetçiliği fikir sistemine yönelik eserleri bulunmaktadır (Özkan, 1996: 503).

Hacıeminoğlu'na göre milliyetçilik, kendisine zıt düşüncelere karşı doğmuş bir hareket ya da bu düşüncelerin anti-tezi değildir. Milliyetçilik, "bir dünya görüşü ve fikir sistemi olarak başlı başına bir tez"dir. (Hacıeminoğlu, 1974: 22). Milleti, "aralarında soy, dil, töre, kültür, tarih, din ve ülkü birliği" olan fertlerden oluşan topluluk (Hacıeminoğlu, 1972a: 5); milliyetçiliği ise milletin teşekkülünü sağlayan bu unsurları, "şuurlu olarak benimsemek, milleti ve ona ait tüm değerleri şuurlu olarak sevmek ve bunları koruyup, yüceltmeye çalışmak" şeklinde tanımlamıştır (Hacıeminoğlu, 1972b: 12-15). Türk milliyetçiliğinin bilgi, kültür ve duygu temelleri üzerine kurulu olduğunu, bunlara dayanmayan bir milliyetçiliğin yaşama ve gelişme şansı olmadığını belirtmiştir. Bilgi temeli, Türk tarihini bir bütün olarak öğrenmekle gerçekleşmektedir. Kültür temeli ise "Türk'e ait bütün maddi ve manevi değerlerin bilinmesi" demektir. Dil, edebiyat, musiki, mimarî başta olmak üzere Türk'ün öz malı olan her türlü gelenek, görenek, inanç, anlayış ve yaşayış şekli bu yapıyı meydana getirir. Duygu temeli ise millî romantizmdir. İnsanın, milletini ve ona ait değerleri şuurlu olarak sevmesi demektir. Ancak Hacıeminoğlu, içinde bulunduğu dönemde bir millî tarih politikasının olmadığını söylemiştir. Türk tarihi ve kültürü kasten ihmal edilmektedir. Son 50 yılda nesillerin millî kültür ve ruh ile yetişmeleri önlenmiştir. "Devrimcilik, ilericilik, çağdaşlık" adına yabancı milletlerin hayat tarzı ve kültürü aydınlara kabul ettirilmiştir. Türk ahlak ve anlayışına göre yaşayanlar, "geri kafalı, çağ dışı, görgüsüz, mutaassıp" gibi olumsuz sıfatlarla ayıplanmış hatta bazen resmî makamlarca suçlanmıştır (Hacıeminoğlu, 1972b: 12-15).³ Türk milleti ve milliyetçiliğinin yok edilmesini amaçlayan bu politikalarda en önemli sorunlardan birinin millî dil meselesi olduğunu belirtmiştir (Hacıeminoğlu, 1971: 21).

Hacıeminoğlu'na göre dil, "bir milletin düşüncesinin evi; ortak millî ruhun, ortak millî dehânın yarattığı mükemmel ve ilahî bir sistem"dir (Hacıeminoğlu, 1972: 30). Milleti ayakta tutan, birlik ve bütünlüğü sağlayan en temel unsur millî dildir. Milleti oluşturan bireyler, dil sayesinde birlik hâlinde yaşarlar, birbirlerini tanırlar, anlarlar ve severler. Millî dilin önemini şu şekilde ifade etmiştir (Hacıeminoğlu, 1967: 11):

Millet bütünlüğünün gittikçe artan bir sağlamlık kazanması da nesillerin ve fertlerin birbirlerini tamamlamaları ile mümkündür. Bu da millete ait manevi servetlerin eser haline gelmiş duygu ve düşünce hazinesinin, dil vasıtası ile nesilden nesile, devirden devire ziyan edilmeden aktarılmasına bağlıdır. Böylece her yeni nesil önce atalarından miras kalan sanat ve düşünce yadigârlarını tanır, benimser ve hazmeder. Kendisine mal eder. Sonra da o abideler üzerine kendi payına düşen "yapı

³ Hacıeminoğlu, Türk kültürüne bağlı yaşayanların resmî makamlarca suçlanmasını şu örneklerle belirtmiştir: Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir edebiyat öğretmeni, resmî bayram kutlamasında davul-zurna ile halay çekmeyi caz müziği ile dans etmeye tercih ettiğini ifade etmesi üzerine, Bakanlık soruşturma başlatmıştır. Akdeniz gezisine çıkan bir vapurun kaptanı, turistlerin karşısında zeybek oynadığı için Ulaştırma Bakanlığı kendisine ihtar cezası vermiştir (Hacıeminoğlu, 1972a: 14).

taşlarını” koyar. Ancak bu sayededir ki millet hayatı millî tarih, destan ve gelenek, millî düşünce ve felsefe hiçbir kesintiye uğramadan tarih içinde devam edip gider. İşte bunları sağlayan millî dildir.

Bu kapsamda millî dili, “bir milletin bütün fertlerini ve her yeni nesli millî tarihin bilinen en eski kaynaklarına kadar götüren ve onlarla millî kültür arasında köprü kuran tek güvenilir vasıta” olarak tanımlamıştır (Hacıeminoğlu, 1971: 21). “Milletin kanından sıcaklık, gözünden ışık ve gönlünden canlılık alan” millî dili, kişi ve sınıfın üstünde tutmuştur (Hacıeminoğlu, 1972: 30). Ancak 1960’larda başlatılan Türk dilinde sadeleşme hareketi, milliyetçilik düşmanlarınca amacından saptırılarak kültür ihtilaline dönüşmüştür ve böylece Türk kültürü yıkımı başlamıştır (Hacıeminoğlu, 1971a: 18). Dil yıkımına katılmayan kurum ve kuruluş kalmadığını belirterek, herkesin nispette uydurmacılık modasına uymaya çalıştığını söylemiştir. Uydurmacılığın öncüleri ve hatta onlara karşı çıkanların çoğu meselenin esasını kavramış değillerdir. Akademisyenler, aydınlar, politikacıların hemen hepsi anlamını bilmedikleri uydurma kelimeleri rastgele kullanmaya başlamışlardır. Bu nedenle Türkiye’nin her zamankinden daha tehlikeli bir çıkmaza girdiğini belirtmiştir. Her sınıf ve meslek zümresi arasında sürekli bir dil anarşisi, dil ikiliği alıp yürümüştür (Hacıeminoğlu, 1969: 12). Okullarda Gökalp’ı, Seyfettin’i, Akif’i, Yahya Kemal’i hatta Reşat Nuri’yi bile anlamayacak seviyede öğrenciler yetiştirilmektedir. Millî Eğitim Bakanlığı da uydurmacıların kontrolü altındadır. Türk okullarında Türk çocuklarına millî dilleri unutturulup onun yerine uydurma dil öğretilmektedir (Hacıeminoğlu, 1967: 11). Bu yıkım karşısında ilk olarak uydurmacılıktan kaçınmak gerektiğini vurgulamıştır (Hacıeminoğlu, 1971: 22).

Hacıeminoğlu, uydurmacılık meselesi konusunda ilk olarak Türk dilinin gelişimini ele almıştır. Ona göre Türk milliyetçiliği 8. yüzyıldan itibaren siyasi, ideoloji, felsefi, içtimai ve kültürel bir düşünce sistemi olarak varlık göstermektedir. Ancak siyasi milliyetçilik, Avrupa’dan taklit ve ithal suretiyle alınan birçok mefhumlardan birisi kabul edilmiş ve bu nedenle Türk tarihi boyunca devam eden millî şuur unutulmuştur (Hacıeminoğlu, 1967: 17). Türkçe de bu yüzyılda “dört başı mamur, mükemmel bir yazı dili” hâlini almıştır. 13. yüzyıla gelindiğinde Türkçe kendi dil mimarlarını yetiştirmiştir. Yunus Emre, Âşık Paşa gibi önemli isimler bu dönemde yaşamıştır. 16. yüzyılda gelindiğinde ise Türkçe, “üç dilin karışımından mürekkep bir dil” hâline gelmiştir. 19. yüzyıla gelindiğinde bu üç dilden oluşan Türkçe, halkın anlamadığı, konuşmadığı ve sadece saray ve medrese etrafında kullanılan “sun’i bir yazı dili”ne dönüşmüştür. Bu nedenle saray ve halk arasındaki konuşma dilinde bir uçurum meydana gelmiştir (Hacıeminoğlu, 1972: 21).

Saray dili olarak bilinen Osmanlı Türkçesi, Hacıeminoğlu’na göre Tanzimat dönemine kadar sınırlı bir çevrede kullanıldığı için Türkçenin özüne çok zarar vermemiştir. Ancak Tanzimat döneminde Arapça ve Farsça kelimeler, Türkçeden daha çok kullanılmaya başlanmıştır (Hacıeminoğlu, 1972: 33). Hacıeminoğlu bu durumun Tanzimat zihniyetinden kaynaklandığını belirtmiştir. Ona göre Tanzimat neslinin iki özelliği vardır: Birincisi Türk millî değerlerine ve devletine tam anlamıyla “dönme-devşirme” anlayışıyla tavır sergilemeleridir. Türk’e ait her şeyi kendilerine değil yabancılara ait görmüşlerdir. Bu değerlere sahip çıkmak yerine onları yıkmak ya da kullanmak istemişlerdir. İkinci özellik ise dış dünyaya, Hristiyan Batı’ya dönük olma anlayışıdır. Kendi öz değerlerine değil de Türk milletinin ezeli düşmanı Avrupa’ya dönük olan bu zihniyet Osmanlı Devleti’nde de bu anlayışla reformlara başvurmuşlardır (Hacıeminoğlu, 1978: 12).

Hacıeminoğlu, Türk dilinin yabancı unsurlardan arınarak öz benliğine dönmesi için bu dönemde Ziya Gökalp ve Ömer Seyfettin gibi Türk milliyetçileri tarafından sadeleşme hareketinin başlatıldığını belirtmiştir. Bu hareket, Türk dilinde yaşamakta olan Türkçe kelimeler yerine Arapça ve Farsçalarının kullanılmamasını içermektedir. Böylelikle Türk dili, “normal ve tabii gelişme çizgisi” doğrultusundaki yatağına kavuşmuştur. Yazı dili, herhangi bir siyasi ya da resmî zorlama olmadan sadeleşmiş, durulaşmış ve arınmıştır. Dönemin önemli dil mimarları, 13. yüzyıldaki mükemmel Türkçeyi kullanmaya başlamışlardır. Ömer Seyfettin, Reşat Nuri, Mehmet Emin Yurdakul, Yahya Kemal ve Faruk Nafiz gibi sanatkarlar, Yunus Emre gibi yazmaya başlamışlardır. Hacıeminoğlu dil davasının

1908'de Ömer Seyfettin'in hikâyeleri ile kazanıldığını yazılarında sıklıkla vurgulamıştır. Türkçenin bir abidesi sayılan, Cumhuriyet ilan edilmediği dönemde yayımlanan *Çalıkluşu* eserini sadeleşme hareketinin en önemli örneği olarak sunmuştur. Cumhuriyet döneminde ise Atatürk'ün başlattığı dil inkılabının bir sadeleşme hareketi olmadığını belirtmiştir. Bu teşebbüsün “resmî dil ve hukuk terimlerinin Türkçeleştirilmesi ile Türk dilinin ilmi bakımdan incelenmesi” davası olduğunu söylemiştir (Hacıeminoğlu, 1971a: 17). Atatürk, aslında, yüzyıllardır gözardı edilmiş Türkçenin bütün sorunlarını çözmek amacıyla Türk Dil Kurumunu kurduştur. Ama zorunlu olarak başına “alaylılar zümresi” getirilmiştir. Bu dönemde başlayan tasfiyecilik, dönemin heyecanı ile yapılmış tabii bir ölçüsüzlüktür (Hacıeminoğlu, 1972: 26). Atatürk'ün vefatından sonra bu konu asıl amacından uzaklaştırılmış ve kasıtlı ellere geçmiştir. Türk dilinde sadeleşme hareketinin gerçek amacından saptırılarak bir kültür ihtilali şekline dönüşmesi ise 1960 yılından itibaren başlamıştır (Hacıeminoğlu, 1971a: 17).

Hacıeminoğlu, 1960'lardan sonra Türkçenin sadeleşmesinin söz konusu olmadığını, meselenin kapandığını söylemiştir. Çünkü sadeleşme, dildeki topluma mal olmamış ve anlaşılmayan yabancı kelimeleri eğer hiçbir boşluk bırakmayacaklarsa atıp onların yerine yaşamakta olan Türkçe kelimeleri kullanmak demektir. Örneğin milletin anlamadığı “tarik, şems, şeb, dehen” sözlerini terk edip “yol, güneş, gece, ağız” sözlerini tercih etmektir (Hacıeminoğlu, 1969: 12). Benzer örnekler olarak: “Hava tarikiyle gittim.” yerine “Hava yolu ile gittim.”; “İstanbul'dan müfâratat ettim.” yerine “İstanbul'dan ayrıldım.”; “Ankara'ya muvasalat etti.” yerine “Ankara'ya vardı.” demektir. “nur-ı aynım” demek yerine “gözümün nuru”; “ser ta pay” yerine “baştan ayağa”; “arızu amik tetkik etmek” yerine “enine boyuna incelemede” demektir. Buna benzer ikili örnekler istenildiği kadar çoğaltılabilir (Hacıeminoğlu, 1971: 21). Örneklerde verilen sadeleşme zaten 1932 yılındaki dil inkılabından 10 sene önce gerçekleşmiştir. Böyle bir dilin artık sadeleşecek bir tarafı yoktur (Hacıeminoğlu, 1969: 12).

Öz Türkçecilik amacıyla başlatılan uydurmacılığın arkasındaki asıl maksat Hacıeminoğlu'na göre milliyetçilik düşmanlarının Türk dünyasının ortak dili olan Türkçeyi parçalayıp Türklüğün her bölgesinde konuşulan dili sadece orada anlaşılın mahalli bir şive hâline getirmek, Türk kültürünü yok etmek isteğidir (Hacıeminoğlu, 1967: 12). Hacıeminoğlu bu amacı şu şekilde ifade etmiştir (Hacıeminoğlu, 1971a: 18-19):

Bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin sınırları içindeki 35 milyon Türk'ün konuştuğu Türkçe bu vatanda 1071'de kurulan Türk devletinin ve onun yarattığı kültürün potasında oluşan Oğuz Türkçesidir. Bu bakımdan nesilleri en az dokuz asırlık bir maziye bağlayan yegâne köprü halen konuştuğumuz dildir. Biz Dede Korkut hikâyelerini, Yunus ilahilerini, Ahmet Yesevi'nin hikmetlerini ancak bu dilin aracılığı ile okuyabilmekteyiz. Aşıkpaşaoğlu tarihinden Kerem ile Aslı hikâyelerine Mevlidden Yahya Kemal'in şiirlerine ve Ziya Gökalp'ın makalelerine kadar her çeşit edebiyat ve kültür eserleri bu dil ile yazılmıştır. O hâlde bu 9 asırlık dili bırakır da onun yerine bir takım kasıtlı kimselerin yalan-yanlış uydurduğu dili alırsak her şeyden önce millî tarihimize aramızdaki köprüyü yıkmış oluruz. Kendi klasiklerimizi okuyamaz, anlayamaz hâle geliriz. Yetişen nesiller, ancak yirmi yıl öncesine ait kitapları okuyabilen köksüz insanlar hâline gelirler. Bizim konuştuğumuz bu dokuz asırlık Türkçe yalnız Türkiye Türklerinin dili değildir. İran, Kafkasya, Kerkük, Kıbrıs ve bütün Balkan memleketlerindeki soydaşlarımız da hâlen aynı Türkçeyi kullanmaktadırlar. Eğer biz otuz yıl önce başlatılan uydurmacılık akımına kapılır da yeni bir yazı dili teşkil etmeye kalkışırsak en yakın komşumuz ve ırkdaşımız olan diğer Oğuz Türkleri ile aramızda dil bağı kopar. Bir nesil sonra anlayamayız. Onlara yabancılaşıyoruz.

Hacıeminoğlu, milliyetçilik düşmanlarının uydurmacılıktaki bir diğer maksatlarının “Türkçeyi fakir, cılız ve insanların düşündüklerini ifade etmeye yetmeyen iptidai bir dil hâline getirmek” olduğunu söylemiştir. Dilde yaşayan bütün kelimeler, “Bu yabancı asıllıdır.” bahanesi ile atıldıktan sonra yerine hemen yenileri bulunamayacağına göre Türkçe gittikçe fakirleşecektir. Böylelikle de fırsat kollayan Avrupa kültürünün kelimeleri Türk dilini istila etmeye başlayacaktır (Hacıeminoğlu, 1971a: 19).

Hacıeminoğlu, uydurmacılığa dair sadeleşme fermanının sahibinin kim olduğu ve sadeleşmede ölçü konularına da dikkat çekmiştir. Kimler ve hangi salahiyetle bazı kelimeler için “kalsın” bazı kelimeler için “gitsin” diyecektir? Ona göre millî dil, “tekâmül eden canlı bir varlık”tır. Dıştan bir müdahale ya da zorlama ile tekâmül etmez. Dilin kendi kanunlarına göre ve kendiliğinden gerçekleşir (Hacıeminoğlu, 1971: 18). Ölçü konusunda ise ilk olarak uydurmacıların kelimeleri yanlış türettiklerini söylemiştir. Hacıeminoğlu, bu konuda “kişi” kelimesini örnek vermiştir. Kişi kelimesini, uydurmacılar “her derde deva bir ilaç gibi” sık sık kullanmaktadırlar. Hacıeminoğlu’na göre “Bu yaptığın insanlığa sığar mı?” yerine “Kişiliğe sığar mı?” demek mümkün değildir. Ya da “Biz de onu adam sanmıştık.” yerine “Kişi sanmıştık.” denilemez. “Kişi” kelimesi Türk dilinde yaşayan bir kelimedir. Ona yeni görevler vermek Türk dilini zenginleştirmek değildir. Aksine fakirleştirmekte, dilin ifade kabiliyetini azaltmaktadır. Benzer bir şekilde uydurmacılar “eser” yerine “yapıt” demektedir. “Eserde erkeklikten eser yokmuş” cümlesindeki “eser” yerine “yapıt” denilemez. “Sen arzu ettin, bu ayrılık senden eserdir” mısraını “... senden yapıttır.” diye bitirmek mümkün değildir (Hacıeminoğlu, 1971: 19). Bir başka örnek “seviye/düzye” ve “mesele/sorun” kelimeleridir. “Ben hayatımda bu derece seviyesiz bir münakaşa dinlemedim.” yerine “düzeysiz bir tartışma” denilemez. “Gene hiç yoktan mesele çıkarma” yerine “sorun çıkarma” demek mümkün değildir (Hacıeminoğlu, 1971a: 18).

Hacıeminoğlu’na göre bir dildeki kelimeler “aile” gibidir. Bu aile hem anlam hem de şekil yönünden kelimelerin dilde kök salmasını sağlar. Sadeleşme ölçüsünde aşırıya kaçmak dili fakirleştirecektir. Örneğin “tinsel”, Türkçe bir kelime olmasına rağmen “-sel” eki uydurmaz. Kelimenin aslı ise “tın”dır. Ancak bu unutulmuş kelimeyi kimse anlamaz, tanımaz ve sevmez. Türkçedeki karşılığı herkes tarafından bilinen “ruh”tur. Türkçede birçok deyimde de yer almaktadır: “Tembellik sizin ruhunuza işlemiş.”; “Musiki ruhun gıdasıdır.”; “İnce ruhlu olun.”; “Ruhu şadolsun!”; “ruhuna Fatiha okumak”; “ruh sağlığı”; “ruh hastalığı” gibi. Tinsel kelimesini alıp Türkçeden ruh kelimesini atmak, bu aileyi yok etmek olacaktır (Hacıeminoğlu, 1972: 77). Benzer bir şekilde ele aldığı bir başka kelime Fransızca kökenli “onur” kelimesidir. Bu kelime “şeref” ve “haysiyet” kelimelerinin yerine kullanılamaz. Çünkü Türk milleti, “şerefi üzerine” yemin eder; “şerefi uğruna” canını verir; “şerefini kurtarmak için” adam öldürür; bir davetin “şeref konuğu” olur. “Onur” kelimesi alınıp, “şeref” kelimesi atıldığında bütün bu anlamlar yok olacaktır (Hacıeminoğlu, 1972: 119). Yine uydurmacıların “sebebe” kelimesi yerine “neden” demesinin yanlış olduğunu belirtmiştir. Çünkü sebep tek başına bir kelime değildir. Türkçede sebeplenmek diye bir fiil vardır. “Fabrikada Emin’e de bir iş buluver. Sayenizde o zavallı da sebeplensin.” cümlesini “nedenlensin” diye bitirmek mümkün değildir (Hacıeminoğlu, 1971: 21).

Hacıeminoğlu’na göre millî dil, Türk milliyetçiliği için hayati bir dava niteliği taşımaktadır. Millî dil, millî tarih ile millî kültür arasında en güvenilir köprüdür ancak uydurmacıların pazara sürdükleri sözlükler, Türk milletini Gökalp’a, Dede Korkut’a, Yunus’a, Oğuz Kağan’a, Kutadgu Bilig’e ve Bilge Kaan’a götüremez. Tam aksine onlardan uzaklaştırmakta, koparmaktadır. Uydurmacıların türettikleri kelimeler Türkçe değildir, uydurmazdır. Kullanılamaz. Millî dili, o milletin halkından, töresinden, zevkinden ve kültüründen kopmamış, aksine bunlarla beslenmiş ve yoğurulmuş sanatçıların, yazarların ve isimsiz dehaların zenginleştirebileceğini söylemiştir (Hacıeminoğlu, 1971: 22). Ama bu kesimi ifade eden Türk aydınları ile halkı arasında Türk toplumunun kültürü, töresi, görgüsü, inancı ve dünya görüşü ile aydınların arasında tam manasıyla bir “mahiyet farkı” olduğunu belirtmiştir (Hacıeminoğlu, 1972b: 10). “Türk Aydınları” olarak adlandırdığı kesim, “Komşunun tavuğu, komşuya kaz görünür.” anlayışı ile yabancı kültürlerin tezgâhtarlığını yapmaktadır. Türk millî kültürünü küçümsemişler, Batı kültürünü yüceltmişlerdir (Hacıeminoğlu, 1974: 11). Bu nedenle Türkiye’de millî kültür ve millî dil politikalarının bulunmadığını, farklı ülkelerden rastgele alınmış unsurlarla oluşturulmuş derleme bir kozmopolit kültür uygulaması olduğunu belirtmiştir (Hacıeminoğlu, 1974a: 16). İşaret ettiği bu sorunların çözümünün ise Türk milliyetçisi ülkücü gençler, aydınlar ve milliyetçi bir eğitim sistemi aracılığıyla kültür milliyetçiliği ile gerçekleştirilebileceğini belirtmiştir (Hacıeminoğlu, 1976: 19-20).

4. SONUÇ

Çalışmada Türk kültür milliyetçiliği ve Necmettin Hacıeminoğlu'nun milliyetçilik ve millî dile dair görüşleri incelenmiştir. Hacıeminoğlu'nun millî dile dair görüşlerinden hareketle 1960'lı yıllarda etnisist milliyetçiliğe tepki olarak gelişen Türk kültür milliyetçiliği düşüncesinde onun yerini ve katkısını ortaya koymak amaçlanmıştır. Kültür milliyetçiliği, bir milletin ortak kültürünü referans alan, kültürel değerlerini canlı tutmayı ve yüceltmeyi amaçlayan bir milliyetçilik türüdür. Türk kültür milliyetçiliği de bu kapsamda Türk kültüründen beslenmekte, millî kültürü canlı tutmayı ve yüceltmeyi hedeflemektedir. Millî dil, en önemli unsurlarından biridir. Çünkü dil, millî tarihin en eski kaynaklarına kadar götüren, millî kültür arasında köprü vazifesi gören en güvenilir vasıttır. Ancak millî dilin, Tanzimat döneminden itibaren kültür ihtilalinin etkisi altında olduğu ve Türk milletinin varlığı ve bekası için tehlike oluşturduğu kabul edilmektedir.

Türk kültür milliyetçiliğinin önemli temsilcilerinden birisi olan dil bilimci Necmettin Hacıeminoğlu da millî dilin içinde bulunduğu kültür ihtilali konusuna yazılarında sıklıkla değinmiştir. Ona göre dil, bir milleti, geçmişe bağlayan bir vasıttır. Millet varlığını ayakta tutan ve millî bütünlüğü sağlayan başlıca unsurdur. Bu nedenle millî dil meselesini, Türk milliyetçiliği için hayati bir dava olarak görmüştür. İçinde bulunduğu dönemde millî dile dair en büyük meselenin, uydurmacılık olarak adlandırılan dilde sadeleşme hareketi olduğunu belirtmiştir. Ona göre dil canlı bir varlıktır; sabit kalmaz ama tekâmül eder. Dilin tekâmülü ve değişmesinin ise dıştan bir müdahale ile olmayacağını söylemiştir. Sadeleşmeyi, konuşma dilinde millete mal olmamış ve anlaşılmayan yabancı kelimelerin atılıp yerine yaşamakta olan Türkçe kelimelerin kullanılması olarak tanımlamıştır. Bu kapsamda Türk dilinde sadeleşme hareketinin, Ziya Gökalp ve Ömer Seyfettin'in öncülüğünde gerçekleştirildiğini belirtmiştir. Tanzimat döneminde artan Arapça ve Farsça asıllı kelimeler yerine Türkçe kelimelerin getirilmesiyle Türkçe normal ve tabii gelişme çizgisi doğrultusundaki yatağına kavuşmuştur. Ona göre artık Türkçede sadeleşme davası bitmiştir. Bu nedenle Öz Türkçecilik söylemleriyle başlatılan uydurmacılığın amacının Türk dil birliğini ve dolayısıyla Türk kültürünü yok etmek olduğunu belirtmiştir. Çünkü uydurmacılık ile Türk milletinin millî tarih ile arasındaki köprü yıkılmış olacaktır. Böylelikle Türk milleti ve milliyetçiliği bütünlüğü bozulmuş olacaktır.

Hacıeminoğlu'nun millî dil meselesi olarak ele aldığı uydurmacılık konusundaki yazılarının, kendisinin de Ülkücü Hareket'in ideologlarından kabul edildiği dikkate alınırca, Türk kültür milliyetçiliği gelişimine özellikle dil konusunda katkıda bulunduğu şüphesizdir. Ayrıca Hacıeminoğlu ve diğer Türk kültür milliyetçilerinin üzerinde durduğu uydurmacılık hareketinin günümüz Türkçesinde şekil değiştirerek devam ettiği görülmektedir. Gelinek noktada uydurmacılık, Öz Türkçecilik gereği sadeleşme hareketinde değil, "plaza dili"⁴ olarak adlandırılan bir türde varlığını sürdürmektedir. Arapça ve Farsça kelimelerden arı bir Türkçe amaçlanırken, İngilizce ve Fransızca kelimelerin Türkçe sözcüklerle karıştırılmış şekli olan bir dil kullanılmaya başlanmıştır. Türk kültür milliyetçiliğine göre bu durumu: "Türk dilinin tamamen kültür anarşisine uğramış olması demektir." ifadesi ile belirtmek yanlış olmayacaktır. Yine bu durumun, Türk kültür milliyetçiliğinde millî dilin ve kültürün milletin varlık şartlarından kabul edildiği dikkate alınırca, Türk milleti varlığı için tehlike arz ettiğini rahatlıkla söylemek mümkündür.

---

⁴ Plaza dili ya da başka bir deyişle plaza Türkçesi, "Türkçedeki birtakım sözcüklerin çoğu zaman İngilizce, çok az da olsa bazen Fransızca sözcüklerle birleşmesi sonucu ortaya çıkan bir dildir. Genellikle İngilizce bir sözcükle başlayan ve Türkçe et-, ol-, kal-, kur-, ver-, yarat-, topla-, bekle-, değiştir-, hazırla-, oluştur-, ilerle-, yap-gibi sözcüklerle biten yarı Türkçe yarı İngilizce sözcüklerden oluşan bir dildir." (Yurtbaşı, 2017: 526).

REFERENCES/KAYNAKÇA

- ALDEMİR, C. (2012), *Üçüncü Yol: Kültür Milliyetçiliği*, Berikan Yayıncılık, Ankara.
- ARSAL, S. M. (1979), *Milliyet Duygusunun Sosyolojik Esasları*, 4. Baskı, Ötüken Yayınları, İstanbul.
- ATEŞ, N. (1979), "Türk Dili'nin Dünkü ve Bugünkü Vaziyeti", *Ana Gazetesi*, 1, 3.
- AYDINLAR OCAĞI (1973), *Aydınlar Ocağı'nın Görüşü, Türkiye'nin Bugünkü Meseleleri*, Garanti Matbaası, İstanbul.
- BAKİLER, Y. B. (1998), "Galip Erdem'den Birkaç Hatıra", *Galip Erdem Albümü* içinde (61-70), Türk Yurdu Yayınları, Ankara.
- BAŞGİL, A. F. (1967), "Kültür Emperyalizmi", *Millî Işık*, 1, 34.
- BİLGİ, O. (28.01.1974), "Seçimler ve MHP VIII: Kültür Emperyalizmi ve MHP", *Devlet Gazetesi*, 221, 12.
- BİLGİÇ, E. (1979), "Kültür Nedir, Ne Değildir?", *Millî Eğitim ve Kültür*, 1/3, 300-307.
- BİLGİÇ, E. (1984), "Millî Kültür Davamız ve Turizm", *Töre*, 160, 12-14.
- BOZKURT, A. (1974), "Kültür Emperyalizmi İle Mücadele", *Bozkurt*, 22, 6-7.
- BUHARALI, N. (1941), "Kültürü Zayıf Millet ve Kültürü Kuvvetli Millet", *Çınaraltı*, 5, 6.
- CERİTOĞLU, M. (2013), "Necmettin Hacıeminoğlu Hoca'nın Fikir Dünyası," *Türkiiz*, 4/19 (Ocak-Şubat 2013), 69-76.
- ÇELİK, H. S. (2021), "Kültür Emperyalizmi: Bir Kavramın Türkiye'deki Tarihi Üzerine Bir İnceleme (1960-1980)", *AÜDTCF Dergisi*, 61/2, 629-675. DOI: 10.33171/dtcfjournal.2021.61.2.2 (17.10.2023).
- ERDEM, G. (1962), "Kültür Birliği", *Orkun*, 1, 19.
- ERDEM, G. (15.12.1969), "Ortak Pazar ve Kültür Emperyalizmi", *Devlet Gazetesi*, 37. Sayı, 5.
- ERDEM, G. (28.04.1969a), "Yenilmişliğin Acısı", *Devlet Gazetesi*, 4. Sayı, 5.
- ERDEM, G. (1975), *Suçlamalar II: Irkçılık*, Töre-Devlet Yayınevi, Ankara.
- ERDEM, G. (1984), *Mektuplar*, 1. Baskı, Millî Eğitim ve Kültür Yayınları, Ankara.
- ERDEM, G. (2008), *Türk Kimdir? Türklük Nedir?*, 1. Baskı, Töre Devlet Yayınevi, Ankara.
- ERTEKİN, O. (2017), "Cumhuriyet Döneminde Türkçülüğün Çatallanan Yolları", Tanıl Bora (Ed.), *Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce, Cilt 4: Milliyetçilik*, 5. Baskı içinde (345-387), İletişim Yayınları, İstanbul.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1967), "Türklüğü Parçalayan Öztürkçecilik", *Millî Işık*, 6, 11-13.
- HACIEMİNOĞLU, N. (28.04.1969), "Sadeleşme Devri Kapanmıştır.", *Devlet Gazetesi*, 4, 12.

- HACIEMİNOĞLU, N. (1971), “Sadeleşmede Ölçü”, *Töre*, 31, 19-22.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1971a), “Dil Meselesi”, *Töre*, 1, 17-19.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1972), *Türkçenin Karanlık Günleri*, Töre-Devlet Yayınları, Ankara.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1972a), “Milliyetçilik ve Milliyetçiler”, *Töre*, 23, 23-30.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1972b), “Aydın İle Halkın Mücadelesi”, *Töre*, 8, 5-10.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1975), *Türkiye'nin Çıkmazları*, Töre-Devlet Yayınları, Ankara.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1974), “Yabancı Kültür Meddahlığı”, *Töre*, 37, 10-14.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1974a), “Kültür Mandacıları”, *Töre*, 36, 11-17.
- HACIEMİNOĞLU, N. (1976), *Milliyetçilik, Ülkücülük, Aydınlar*, Töre-Devlet Yayınları, Ankara.
- HACIEMİNOĞLU, N. (03.05.1978), “Asırlar Geçer CHP Kafası Değişmez”, *Devlet Gazetesi*, 12.
- HAYES, C. J. H. (2011), *Milliyetçilik: Bir Din, Batı Siyasal Düşüncesinde Ulusalcılık Tasavvuru*, çev. Murat Çiftkaya, İz Yayıncılık, İstanbul.
- HEYWOOD, A. (2006), *Siyaset*, çev. Buğra Kalkan ve Komisyon, 16. Baskı, Liberte Yayınları, Ankara.
- HEYWOOD, A. (2013), *Siyasi İdeolojiler*, çev. Özgür Tüfekçi, 5. Baskı, Adres Yayınları, Ankara.
- HUTCHINSON, J. (1999), “Re-interpreting Cultural Nationalism,” *Australian Journal of Politics and History*, 45/3, 392-407.
https://www.academia.edu/56588862/Re_Interpreting_Cultural_Nationalism (29.10.2023).
- KARACA, K. (22.09.1969), “Kültür Milliyetçiliği”, *Devlet Gazetesi*, 25. Sayı, 5.
- KARACAN, A. İ. (13.12.1971), “Kültür Emperyalizmi 4”, *Devlet Gazetesi*, 134. Sayı, 11.
- KARPAT, K. H. (2015), *Ortadoğu'da Millet, Milliyet, Milliyetçilik*, çev. Recep Boztemur, Timaş Yayınları, İstanbul.
- KURAN, E. (1970), “Millî Kültürün Değeri”, *Türkiye Ülkücü Gençlik Dergisi*, 1/1, 8, 24.
- KUTLU, T. C. (1970), “Millî Dilimiz Türkçe midir, Uydurmaca mıdır?”, *Millî Işık*, 48, 20-22.
- MARDİN, Ş. (2004), *Türk Modernleşmesi: Makaleler 4*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- NIELSEN, K. (1996), “Cultural Nationalism, Neither Ethnic nor Civic”, *Journal of Philosophical Forum*, Volume 28/1-2 Winter 1996, 42-52.
https://www.kainielsen.org/uploads/1/1/9/0/119098149/nielsen_kai_cultural_nationalism_neither_ethnic_nor_civic.pdf (01.11.2023).
- ÖZDEK, R. (1969), “Kültür Kaynaklarımız”, *Türk Yolu*, 1/6, 7.
- ÖZER, N. (1978), “Kültürün Önemi”, *Genç Arkadaş*, 1/11, 10.

- ÖZKAN, M. (1996), “Hacıeminoğlu Necmettin”, TDV İslâm Ansiklopedisi, 14, 502-503.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/hacieminoglu-necmettin> (28.10.2023).
- ÖZKIRIMLI, U. (2009), *Milliyetçilik Kuramları Eleştirel Bir Bakış*, 3. Baskı, Doğu Batı Yayınları, İstanbul.
- SEL, P. (2016), “Prof. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu’nun Hayatı”, *Türk Yurdu*, 105/351, 28-33.
- SERDENGEÇTİ, O. Y. (1950), “Kültür Emperyalizmi”, *Serdengeçti*, 4/9, 4.
- SMITH, A. D. (1998), *Nationalism and Modernism*, Routledge, London.
- SMITH, A.D. (2017), *Emo-Sembolizm ve Milliyetçilik*, çev. Bilge Firuze Çallı, Alfa Basım Yayınları, İstanbul.
- ŞEHİSUVAROĞLU, L. (1976), “Türk Dili ve Türk Milliyetçiliği”, *Hasret*, 19, 8.
- TAŞKIN, Y. (2007), *Anti Komünizmden Küreselleşme Karşıtlığına: Milliyetçi Muhafazakâr Entelejensiya*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- TİMURTAŞ, F. K. (1967), “Dilde Uydurmacılık”, *Millî Işık*, 2, 14.
- TURAN, O. (1969), “Türk Dilinin Müdafaası”, *Millî Hareket*, 38, 14-16.
- YURTBAŞI, M. (2017), “Türkiye’de 2000-2017 Döneminde Oluşan ve Yaygınlaşan Yeni Sözcükler (Neolojizmler)”, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 40, 491-562.
- VEZİROĞLU, İ. (1963), “Millî Kültür Meselesi”, *Orkun*, 19, 13.

EXTENDED SUMMARY

In the study, Necmettin Hacıeminoğlu's views on nationalism and language issues within Turkish cultural nationalism were examined. The aim of the study is to reveal Hacıeminoğlu's place and contribution to the idea of Turkish cultural nationalism, which developed as a reaction to ethnicist nationalism in the 1960s, based on his views on national language. Content analysis, one of the qualitative research methods, was preferred as the method. In this context, Hacıeminoğlu's writings on nationalism and national language between 1960-1980 were analyzed and literature on Turkish cultural nationalism was read. The study is limited to these years. Although the origins of Turkish cultural nationalism can be traced back to the Turkism movement of the early Republican period, it came to the forefront in Turkish political life in the 1950s and began to rise with the transfer of the idea of Turkish nationalism to the political arena with Idealism. Founded in 1965 by the Cumhuriyetçi Köylü Millet Party and later in 1969 by the MHP's understanding of nationalism was based on Turkish cultural nationalism. In 1980, the military intervention was an important breaking point in the course of the development of Turkish nationalism. After this date, cultural nationalism is considered within the scope of conservative nationalism.

Cultural nationalism is a type of nationalism that takes the common culture of a nation as a reference and aims to keep its cultural values alive and glorify them. Culture is accepted as a means of national identity; the nation is seen as a unity of culture. In this context, Turkish cultural nationalism feeds on Turkish culture and aims to keep national culture alive and glorify it. Accordingly, Turkish nationalism is mainly based on the understanding of culture, language and history. National culture is seen as the sole source of existence of the Turkish nation. Turkish history is treated with a holistic approach and in the form of a glorious epic. Language is used in the sense of linguistic unity and culture among the Turkish nation. Another prominent feature of Turkish cultural nationalism is the opposition to cultural imperialism. Accordingly, Turkish national culture is engaged in a culture war. This war is waged especially through the national language. Because national language is the most reliable tool that takes a nation to the oldest sources of its national history and acts as a bridge between national culture. Therefore, the existence and survival of a nation that loses its national language will be jeopardized. However, the national language has been under the influence of the cultural revolution, especially since the Tanzimat period. For this reason, the most emphasized issue of Turkish cultural nationalists in the cultural war has been the issue of national language.

One of the important representatives of Turkish cultural nationalism is linguist Necmettin Hacıeminoğlu. Hacıeminoğlu, like other cultural nationalists, frequently mentioned the cultural revolution in which the national language is involved in his writings. According to him, the national language is a common means of agreement between all social segments and individuals of a nation. It is a tool that connects a nation to its past. It is the main element that sustains national existence and ensures national integrity. In addition, he considered the national language as the most reliable bridge to keep the national culture alive. For this reason, national language is very important, it is a vital cause for Turkish nationalism. Hacıeminoğlu stated that the biggest issue regarding the national language in the period he was in was the movement of simplification in the language, which was called fabricationism. According to him, language is a living being; it cannot remain constant but evolves. He said that the evolution and change of language cannot be brought about by an external intervention. He defined simplification as the discarding of foreign words in the spoken language that had not been adopted by the nation and were not understood, and replacing them with living Turkish words. In this context, he stated that the movement of simplification in Turkish language was realized under the leadership of Ziya Gökalp and Ömer Seyfettin and that the cause of simplification in Turkish was over. He emphasized that the aim of fabrication was to destroy the unity of Turkish language and thus Turkish culture. Because with fabricationism, the bridge between the Turkish nation and the national history would be destroyed.

Hacieminoglu's writings on fabricationism, which he dealt with as a matter of national language, undoubtedly contributed to the development of Turkish cultural nationalism, especially in the field of language, considering that he was considered one of the ideologists of the Idealist Movement.